

SPAĽOVANIE ODPADU JE ZAKÁZANÉ!

V súčasnosti je v platnosti niekoľko zákonov, ktoré spaľovanie odpadov v domácnostiach a na voľných priestranstvách zakazujú.

- **Zákon o odpadoch** zakazuje bez možnosti výnimky spaľovanie akéhokoľvek odpadu (vrátane zeleného odpadu zo záhrad, parkov, cintorínov atď.) v domácnostiach a na súkromných alebo verejných priestranstvách.
- **Zákon o ochrane pred požiarimi** zakazuje zakladať oheň tam, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu a ďalej zakazuje vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov.
- **Občiansky zákonník**, podľa ktorého nikto nesmie nad mieru prípustnú pomerom obťažovať susedov hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami.

ČO MÔŽEME SPAĽOVAŤ?

Na vykurovanie a ohrev teplej vody je najlepšie z pevných palív používať **drevo**, v špeciálnych kotloch aj **drevné pelety, briкеты, štiepku**. Na opekánie na ohni môžeme používať len dostatočne suché drevo. Drevo však nesmie byť chemicky ošetrené a vlhké, pretože jeho spaľovaním vznikne niekoľkonásobne viac škodlivých látok ako pri spaľovaní suchého dreva.

A ČO S OSTATNÝM ODPADOM?

- **Najlepšie je odpad nevytvárať.** Myslite na to už pri nákupoch. Vyhýbajte sa tovaru na jedno použitie, zbytočným obalom. Uprednostnite tovar, ktorý sa dá opraviť a opätovne používať. Ak už niečo nepotrebujete, darujte to príbuzným, priateľom, charitatívnym organizáciám... Pokazené veci skúste najprv opraviť.
- **Kompostujte biologické odpady.** Je to jednoduchý spôsob ako získať zadarmo kvalitné hnojivo – kompost pre pestovanie okrasných a úžitkových rastlín.
- **Triedte odpad.** Zapojte sa do systému triedenia, ktorý je zavedený vo vašej obci/meste. Triediť sa dajú aj zložky, ktoré sa zbierajú napr. v škole, v zberných surovinách, rôznych predajniach...

Kontaktujte nás, ak máte záujem o viac informácií o odpadoch, kompostovaní alebo inej téme súvisiacej s odpadmi a toxickým znečistením, alebo navštívte našu internetovú stránku www.priateliazeme.sk/spz.

Priateliazeme
SPZ

P. O. BOX H – 39, 040 01 Košice
Kancelária: Alžbetina 53, Košice
Telefón: 0903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
www.kompost.sk
Č. účtu: 4350054728/3100

Tento leták pripravili Priateliazeme – SPZ v rámci projektu „Povedzme si všetko o kompostovaní!“

www.eeagrants.org
www.eeango.sk/aoi

Projekt je podporený programom Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizujú:

nadácia **ekopolis soc'za**

NADÁCIA PRE **DETI SLOVENSKA**
CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea grants

Vytlačené na 100 % recyklovanom papieri. ♻️

NESPAĽUJME ODPADY

Priateliazeme
SPZ

Od jesene až do jari sa slovenský vidiek a mestské záhradkárske lokality ponárajú do sivého dymového šatu. Je to každoročne opakujúci sa obraz, kde sa na jeseň zbavujeme pozberových zvyškov z pestovania rastlín a lístia, v zime sa snažíme ušetriť na palive a na jar je treba záhrady a domácnosti upratať...

A „pomocníkom“ sa nám stáva oheň.

Je to v poriadku? Nemôže nám to nejako škodiť? Nie je to zakázané? Dá sa tomu nejako predísť? Odpovede na tieto otázky nájdete v tomto letáku.

ODPADY NEPATRIA DO OHŇA

Spálenie odpadu na ohnisku, v sude, v krbe alebo v kotli sa môže zdať veľmi rýchle, pohodlné, lacné a tradičné riešenie. V minulosti to bol bežný spôsob zbavovania sa odpadov z domácnosti. V obciach neboli zavedené systémy zberu odpadov. Odpadov bolo neporovnateľne menej, ako je tomu dnes. To málo, čoho sme sa chceli zbaviť, nemalo tak rozmanité chemické zloženie ako dnešné odpady. Navyše znečistenie z iných zdrojov takmer neexistovalo. Za posledných 50 rokov sa však situácia výrazne zmenila a preto už takéto „tradičné“ nemajú žiadne opodstatnenie.

Domácemu spaľovaniu hovoríme NEDOKONALÉ. Prebieha pri **nízkych teplotách a za nedostatku kyslíka**.

Viacere štúdie preukázali, že pri spaľovaní odpadov v domácich peciach, kotloch alebo na ohnisku v záhrade môže vzniknúť viac nebezpečných škodlivín a jedov ako pri spaľovaní rovnakého množstva odpadov v kvalitnej spaľovni komunálnych odpadov (tým sa ani spaľovni nechceme zastávať).

Málokto z tých, čo odpad v domácnosti spaľuje, si uvedomuje, že tým sebe, svojim blízkym a susedom môže spôsobovať zdravotné problémy. Najviac ohrozené sú malé deti, tehotné ženy a starší ľudia. Škodlivé látky, ktoré pri spaľovaní vznikajú, neunikajú vysoko do atmosféry, ale zostávajú v miestnostiach, kde sa páli alebo neviditeľne dopadajú späť do blízkosti miesta, kde sa spaľuje, späť na dom, na záhradu, na úrodu... Končia v našej domácnosti, v našom jedle a v našom tele.

AKÉ ŠKODLIVÉ LÁTKY SA UVOĽŇUJÚ PRI SPAĽOVANÍ NASLEDOVNÝCH ODPADOV?

Plasty

- **Ťažké kovy** (najmä kadmium a zinok) – môžu spôsobiť vrodené chyby u novorodencov, rakovinu a kontaminovať pôdu.
- **Oxid uhoľnatý** – spôsobil pravdepodobne najviac otráv v histórii ľudstva. Prejavuje sa bolesťami hlavy, závratmi, hučaním v ušiach. Môže spôsobiť až udusenie.
- **Ftaláty** – vyvolávajú rôzne poruchy najmä hormonálneho a reprodukčného systému.
- **Monoméry plastov** ako sú **etylén, propylén, styrén** (vznikajú pri spaľovaní polyetylénu, polypropylénu a polystyrénu) – vo vysokých koncentráciách sú jedovaté, narkotické. Majú vplyv na nervovú sústavu, krvný obeh.
- **Zlúčeniny chlóru** – vznikajú pri spaľovaní polyvinylchloridu (PVC), resp. všetkého, čo obsahuje chlór. Patria medzi ne **chlorovodík** – silne dráždi dýchacie cesty; **vinylchlorid** – je jedovatý, rakovino-tvorný; **plynný chlór a fosgén** – silne dráždia dýchacie cesty, vo vysokých koncentráciách vedú k poleptaniu pľúc a k smrti.

Guma (napr. pneumatiky)

- **Styrén, oxid uhoľnatý a oxidy síry** – dráždia dýchacie cesty.
- **Sadze** s obsahom jedovatých a rakovino-tvorných **polyaromatických uhľovodíkov**.

Drevotrieska, okná a starý nábytok

- **Fenoly** – sú leptavé, nepríjemne zapáchajúce jedy so silným dráždivým účinkom.
- Z náterových hmôt na nábytku a starých okien unikajú napr. **ťažké kovy**, ale i **vysoko toxické PCB** (polychlóvané bifenyly) – sú silne rakovino-tvorné.

Viacvrstvomý kombinovaný materiál (tzv. tetrapak)

- Tento materiál tvorí niekoľko zlisovaných vrstiev papiera, polyetylénovej fólie a hliníka, z ktorých unikajú **polyaromatické uhľovodíky** a **ťažké kovy**.

Papier

- Problematické je spaľovanie farebných letákov, časopisov, kriedových a voskovaných papierov, z ktorých unikajú **ťažké kovy**, **dechtové látky**.

Biologický odpad

- Problematické je hlavne spaľovanie vlhkého biologického odpadu, ktoré sprevádza hustý dusivý dym, ktorý obsahuje hlavne **oxid uhoľnatý**, **dechtové látky** a **rôzne škodlivé uhľovodíky**.

Dioxíny sú považované za najtoxickejšie látky, ktoré vznikli ľudskou činnosťou. Vznikajú aj ako vedľajší produkt pri spaľovaní odpadov (plastov, gúmy, drevotriesky, papiera, nápojových kartónových obalov, farbami a lakmi natretého dreva, biologického odpadu). Dioxíny poškadzujú imunitný systém, narušujú hormonálny systém, poškadzujú vyvíjajúci sa plod v tele matky, podporujú rast nádorov, negatívne vplyvajú na kardiovaskulárny systém, podporujú cukrovku, spôsobujú kožné ochorenia, poškadzujú nervový systém.

Dioxíny majú vysoko bioakumulatívne schopnosti – hromadia sa v tkanivách (hlavne tukových) živých organizmov. Aj na Slovensku boli vo viacerých oblastiach namerané zvýšené hodnoty dioxínov vo vajčkách z domácich chovov.

